

Μεθοδολογία Αξιολόγησης – Αξιολόγηση δίγλωσσων μαθητών

Παπαγιάννη Αικατερίνη
Σχολική Σύμβουλος
1^{ης} Περιφέρειας Αθήνας

Στις μέρες μας παρατηρείται μια μετάβαση από την παραδοσιακή κατευθυνόμενη διδασκαλία στην εποικοδομιστική, ανοιχτού περιβάλλοντος παιδαγωγική. Καθώς το παράδειγμα διδακτικής μετατοπίζεται από τη συμπεριφοριστική και γνωσιακή προσέγγιση στις σύγχρονες εποικοδομιστικές προσεγγίσεις, το πεδίο της εκπαιδευτικής πρακτικής, εξελίσσεται ακολουθώντας τις ανάγκες της διδακτικής – μαθησιακής διαδικασίας.

Από επιστημολογική άποψη, ο εποικοδομισμός χαρακτηρίζεται από συναλλαγή και υποκειμενισμό. Ο γνωσιακός εποικοδομισμός και ο κοινωνικός εποικοδομισμός είναι δύο σημαντικοί κλάδοι του εποικοδομισμού. Έχουν διαφορετικές εστίες προσοχής, αλλά πολλές κοινές απόψεις για τη διδασκαλία και τη μάθηση. Ο γνωσιακός εποικοδομισμός βασίζεται στη θεωρία των Σταδίων Ανάπτυξης του Jean Piaget. Οι γνωσιακές θεωρίες του Piaget αποτέλεσαν τη βάση για το μοντέλο Ανακαλυπτικής Μάθησης του Jerome Bruner, στο οποίο ο ρόλος του δασκάλου είναι αρκετά περιορισμένος. Από την άλλη, η Θεωρία Κοινωνικής Ανάπτυξης του Lev Vygotsky υιοθέτησε πολλές από τις απόψεις του Piaget σχετικά με το πώς μαθαίνουν τα παιδιά, αλλά ο Vygotsky έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στο κοινωνικό πλαίσιο της μάθησης. Ο εποικοδομισμός του Vygotsky έχει οριστεί ως κοινωνικός εποικοδομισμός, επειδή τονίστηκε η ζωτική σημασία της κουλτούρας και του κοινωνικού πλαισίου για τη γνωσιακή ανάπτυξη.

Σε απάντηση της παραδοσιακής κατευθυνόμενης διδασκαλίας, οι εποικοδομιστικές στρατηγικές επιχειρούν να αναπληρώσουν τις παρατηρούμενες ανεπάρκειες του συμπεριφορισμού και των θεωριών επεξεργασίας της πληροφορίας. Επιπλέον, ο εποικοδομισμός εμπνέει τους μαθητές, επειδή αυτό που μαθαίνει είναι σχετικό και έτσι εμποδίζεται η ‘απαθής’ γνώση, δηλαδή, η γνώση που δεν μπορεί να μεταφερθεί σε άλλες καταστάσεις ή σε άλλα μαθήματα. Στον εποικοδομισμό η γνώση θεωρείται σχετική, δηλαδή, τίποτα δεν είναι απόλυτο. Από αυτή την άποψη, η μάθηση που βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων καταδεικνύει επαρκώς την ουσία του εποικοδομισμού. Ο εποικοδομισμός παρέχει ένα επιθυμητό πλαίσιο που βοηθά τους δασκάλους να κινηθούν από ένα μοντέλο μετάδοσης σε ένα μοντέλο όπου ο μαθητής και ο δάσκαλος δουλεύουν μαζί για να λύσουν προβλήματα, να εμπλακούν σε αναζητήσεις και να δομήσουν γνώσεις. Η εποικοδομιστική μάθηση προκύπτει όταν οι μαθητές δημιουργούν ενεργά τη δική τους γνώση προσπαθώντας να βγάλουν νόημα από το υλικό που τους παρουσιάζεται.

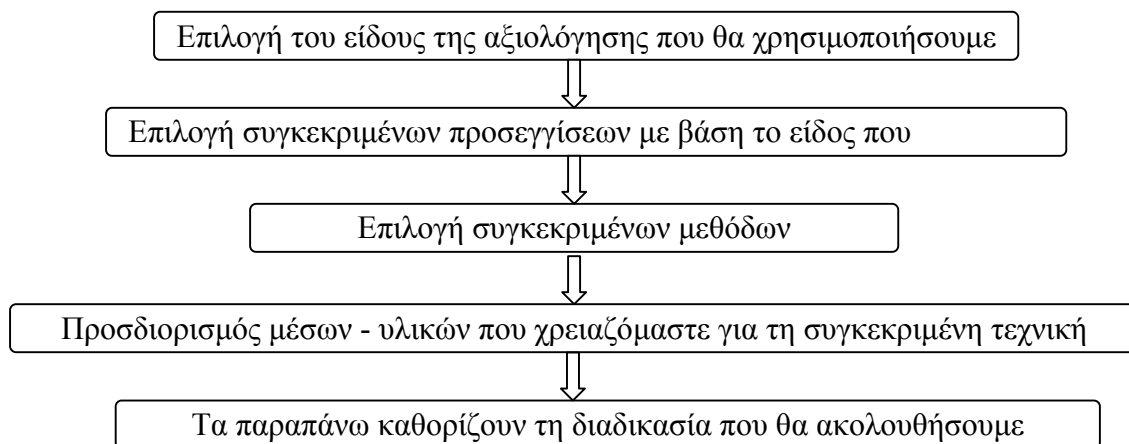
Η παιδαγωγική του εποικοδομισμού απαιτεί από τους δασκάλους να λαμβάνουν υπόψη το τι γνωρίζουν οι μαθητές, τι θέλουν να μάθουν και πώς να κατευθύνουν τους μαθητές στην επιθυμητή γνώση. Η δυναμική της μάθησης στην παραδοσιακή κατευθυνόμενη διδασκαλία είναι μονόδρομος, ενώ στην εποικοδομιστική είναι διπλής κατεύθυνσης. Αλλά ακόμη κι αν ο εποικοδομισμός τονίζει τη μαθητοκεντρική διδασκαλία, ο τρόπος που οι δάσκαλοι σχεδιάζουν και κατευθύνουν τις δραστηριότητες είναι μεγάλης σημασίας.

Σκοπός της παρούσας δραστηριότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευτές στην αξιολόγηση των μαθητών ως προς τη γλωσσική τους ικανότητα στα ελληνικά με συγκεκριμένα εργαλεία, προκειμένου να κατευθύνουν τους μαθητές ανάλογα με τις πραγματικές τους ανάγκες.

**Τι θα διδάξουμε;
Μεθοδολογία Αξιολόγησης**

Με τον όρο «μεθοδολογία» εννοούμε τις μεθόδους, τις τεχνικές, τα μέσα και τα υλικά, τις διαδικασίες κτλ. που χρησιμοποιούνται στην αξιολόγηση.

Παρακάτω αποδίδονται σχηματικά τα στάδια μιας μεθοδολογίας αξιολόγησης:

Τα είδη της αξιολόγησης που ενδείκνυνται σε κάθε φάση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος ταξινομούνται ως εξής:

Φάση προγράμματος	Είδη αξιολόγησης που ενδείκνυνται
Πριν	Προκαταρτική αξιολόγηση Μελέτη σκοπιμότητας Εκτίμηση αναγκών Προδρομική αξιολόγηση Αξιολόγηση πλαισίου Αξιολόγηση εισόδου
Κατά	Διαμορφωτική αξιολόγηση Ενδιάμεση αξιολόγηση Αξιολόγηση διαδικασίας Αξιολόγηση συναλλαγής Αξιολόγηση προόδου Σύγχρονη αξιολόγηση Τελική αξιολόγηση Αξιολόγηση αποτελέσματος
Μετά	Συνολική αξιολόγηση Αναδρομική αξιολόγηση Αξιολόγηση πιστοποίησης Μετα-ανάλυση Μετα-αξιολόγηση
Πριν- κατά - μετά	Δυναμική αξιολόγηση

Αξιολόγηση δίγλωσσων μαθητών

ΣΤΑΔΙΟ ΕΝΑ

Ακρόαση

- Α) ακούει και απαντά σε ερωτήσεις / εντολές / οδηγίες στην πρώτη γλώσσα

Ομιλία

- Α) είναι σιωπηλός στην τάξη
- Β) μιλάει κυρίως στην πρώτη γλώσσα
- Γ) λέει από μόνος του μια λέξη / μικρές φράσεις / κάνει απλές ερωτήσεις

Ανάγνωση

- Α) αναγνωρίζει τα γράμματα
- Β) συλλαβίζει τις λέξεις
- Γ) διαβάζει απλές λέξεις
- Δ) αναγνωρίζει λέξεις από τα συμφραζόμενα
- Δ) διαβάζει και κατανοεί

Γραφή

- Α) σχηματίζει γράμματα
- Β) προσπαθεί να γράψει την αντιγραφή του
- Γ) θυμάται την ορθογραφία
- Δ) ξέρει φωνητική ορθογραφία
- Ε) βασίζεται στη δομή ενός δεδομένου μοντέλου
- Στ) αρχίζει να γράφει μόνος του

ΣΤΑΔΙΟ ΔΥΟ

Ακρόαση

- Α) χρειάζεται ακόμη επανάληψη των οδηγιών
- Β) μπορεί να ανακαλέσει συγκεκριμένες πληροφορίες από την ομιλία του δασκάλου ή της ομάδας
- Γ) ακολουθεί απλές οδηγίες και επεξηγήσεις

Ομιλία

- Α) συνομιλεί σε άτυπες καταστάσεις
- Β) αρχίζει να συμμετέχει σε ομαδικές εργασίες

Ανάγνωση

- Α) ανακαλεί συγκεκριμένες πληροφορίες από το κείμενο
- Β) προσπαθεί να καταλάβει άγνωστες λέξεις
- Γ) αρχίζει να μαντεύει τη σημασία των άγνωστων λέξεων από τα συμφραζόμενα
- Δ) μπορεί να διαβάσει και να συζητήσει το κείμενο

Γραφή

- Α) αρχίζει να χρησιμοποιεί τη στίξη
- Β) μπορεί να γράφει μικρά κείμενα χρησιμοποιώντας λέξεις-κλειδιά για βοήθεια
- Γ) δείχνει ότι καταλαβαίνει κάπως τους κανόνες ορθογραφίας
- Δ) δείχνει επίγνωση των κανόνων π.χ. χρόνους

ΣΤΑΔΙΟ ΤΡΙΑ

Ακρόαση

- A) εμφανώς καταλαβαίνει αρκετά από αυτά που λέει ο δάσκαλος ή οι συμμαθητές του
- B) ακολουθεί περίπλοκες οδηγίες
- Γ) χρειάζεται λιγότερη υποστήριξη στην κατανόηση και την εκτέλεση των απαιτούμενων εργασιών

Ομιλία

- A) δείχνει αυτοπεποίθηση στο να ξεκινά και να διατηρεί μια συζήτηση
- B) δείχνει αυτοπεποίθηση στο να επαναλαμβάνει κάτι σε διάφορες καταστάσεις
- Γ) αρχίζει να ποικίλλει τη γλώσσα ανάλογα με την κατάσταση
- Δ) εκτελεί ένα ευρύ φάσμα γλωσσικών λειτουργιών, όπως αμφισβήτηση και πρόβλεψη
- E) η χρήση του προφορικού λόγου εξακολουθεί να προηγείται της τυπικής εκπαίδευσής του

Ανάγνωση

- A) διαβάζει πιο πολύπλοκα κείμενα και τα κατανοεί σε μεγάλο βαθμό
- B) τα καταφέρνει με την κυρίως ύλη, αλλά ακόμη χρειάζεται κάποια υποστήριξη
- Γ) διαβάζει δυνατά με ταχύτητα, αυτοπεποίθηση και ευχέρεια, αλλά όχι πάντα με το κατάλληλο ύφος

Γραφή

- A) μπορεί να γράφει μόνος του, αν και τα γραπτά του μπορεί να έχουν λάθη σε συγκεκριμένο λεξιλόγιο, στην ορθογραφία και τη στίξη, σε γραμματικές σχέσεις
- B) προσπαθεί να εκφράσει περίπλοκες ιδέες, αλλά συχνά υπάρχουν ασάφειες στις ανωτέρω περιπτώσεις
- Γ) αρχίζει να αναπτύσσει το κατάλληλο στυλ και είδος γραφής
- Δ) έχει επίγνωση των γλωσσικών περιορισμών του και συχνά απογοητεύεται εξ αιτίας τους

ΣΤΑΔΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ

Ακρόαση - Ομιλία

- A) έχει ευχέρεια και στις δύο γλώσσες

Ανάγνωση

- A) μπορεί να διαβάζει μια ποικιλία υλικών άνετα
- B) μπορεί να διαβάζει στα γρήγορα ή να ψάχνει κάτι στο κείμενο

Γραφή

- A) μπορεί άνετα να τα βγάζει πέρα με διάφορα είδη γραφής
- B) τα γραπτά του φανερώνουν την επίδραση των πολλών αναγνωσμάτων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action. A social cognitive theory*. N. Jersey. Prentice – Hall.
- Cummins, J. (1979). Linguistic Interdependence and the Educational Development of Bilingual Children. *Review of Educational Research*, 49. 222-251.
- Cummins, J. (1980). The cross-cultural dimensions of language proficiency: implications for bilingual education and the optimal age issue. *Tesol Quarterly*, 14. 175-187.
- Cummins, J. (1983). *Language proficiency and academic achievement revisited: a response*. In: Rivera, C.
- Deryn H. (1995). *Assessing the Needs of Bilingual Pupils*. David Fulton Publishers.
- Kanfer, F.H., Schefft, B.K., (1988). *Guiding the Process of Therapeutic Change*. Illinois. Research Press.
- Κολιάδης, Ε. (2003). Γνωστική Ψυχολογία, Γνωστική Νευροεπιστήμη και Εκπαιδευτική Πράξη. 4^{ος} τόμος. Αθήνα
- Κωσταρίδου – Ευκλείδη. Α. (1992). Γνωστική Ψυχολογία. Θεσσαλονίκη. Art of Text.
- Κωσταρίδου – Ευκλείδη. Α (1997). Ψυχολογία της Σκέψης. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα.
- Μάρκου, Γ. (1997). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών*. Αθήνα. Κε.Δ.Α.
- Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα. Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Ζωή Εννοιοκεντρική Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα. Γρηγόρης.
- Παπαγιάννη Α., (2002) «Educational policy and practice for repatriated and foreign students in Greece», XXth Congress of the Comparative Education Society in Europe: “Towards the End of Education Systems? Europe in a world perspective”, Institute of Education, University of London.
- Παπαγιάννη Α., (2004) «Λεκτική αυτοκαθοδήγηση και αυτορρύθμιση για την ανάπτυξη της αναγνωστικής ικανότητας αλλοφώνων μαθητών διαπολιτισμικού σχολείου». Διδακτορική διατριβή. Πανεπιστήμιο Αθηνών ΠΤΔΕ
- Southwest Educational Development Laboratory, (1999). Constructing knowledge with technology. Retrieved July 16, 2002, from <http://www.sedl.org/pubs/tec27/nonflash.html>
- Sundblad, B., & Allard, B., (1983). *LUS. A Book About Literacy Development*. Stockholm. Liber Utbildningsforlaget.
- Wilson, B.G. & Peterson, K. (1995). Successful technology integration in an elementary school. A case study. Retrieved July 16, 2002, from, <http://carbon.cudenver.edu/~bwilson/peakview.html>
- Weinbrenner, P. (1992) ‘Methodologies of Textbook Analysis used to date’, in Bourdillon, H. (1992) *History and Social Studies – Methodologies of Textbook Analysis*, Amsterdam, Swets and Zeitlinger.